

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Oredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Franciškanska ulica šte. 6, tiskarna Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti s dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četiri leta K 10:50, za mesec K 3:50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

DRŽAVNA
LICEJSKA KNJIZNICA
V LJUBLJANI

Insarati: knosopna peti vrtica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglasi in poslane vrtica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust

Reklamacije za list se pošiljajo prosto.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Proč s korupcijo!

Dosedaj smo lojalno priobčili vse popravke poverjenika za javna dela in obrt, g. ing. Remeca ter tako omogočili, da je javnost čula oba zvona. Ker smo pa časti našega lista dolžni, da našo stvarno kritiko tudi po izvajanjih g. ing. Remeca utemeljimo, smo primorani poseči še enkrat nazaj, da ne bo morda kdo mislil, da so naši očitki sloneli le na praznih govoricah. Na to, da nam g. ing. Remec v vseh popravkih očita konfuznost, abotnost in lažljivost in kar je še takih lepih lastnosti, se ne bomo ozirali; zadostuje nam dejstvo, da je posegel po zmerjanju namesto da bi prinesel jasne protidokaze.

Ovrgel pred vsem ni nastopnih očitkov:

1. Da je vse kože centrale za kože in usnje z dnem prevzetja za Narodno vlado izročil kratkim potom tvrdo K. Pollak.

Nasprotno pa mi lahko vsak dan dokažemo, da je dne 5. novembra t. l. izrečno dal tak nalog. Njegov izgovor na prejšnjo nepravilno postopanje centrale ne drži, ker je bil dotedanji uradnik centrale dne 5. novembra t. l. odstavljen in na njegovo mesto je prišel zaupnik Narodne vlade po inicijativi g. ing. Remeca samega. S tem, da se je to zgodilo, — in to je bilo prav —, je bilo podano dovolj garancije za pravilno postopanje centrale. Kože, ki so bile tam nabrane, so prišle v last Narodne vlade in s tem je bilo prejšnje krivično postopanje in favoriziranje veleobrti izločeno. Tako bi bila stvar urejena na isti način kakor pri drugih centralah. Dočim pa je blago v vseh drugih centralah ostalo v lasti Narodne vlade, je poverjenik za javna dela in obrt izročil vso zalogo centrale za kože — veleobrtniku K. Pollaku. Tega ne bi smel storiti, ker z lastjo Narodne vlade vendar ne sme osebno disponirati. Dalje pribijemo, da je te kože prevzela tvrdka K. Pollak že do dne 8. novembra t. l., torej v času, ko je še delovala centrala za kože sicer ne več za Dunaj, pač pa za Narodno vlado SHS. Delovanje centrale za kože in usnje je poverjenik za j. d. in o. ukinil še-le z dnem 13. novembrom t. l. (Uradni list št. 92.) Do 13. novembra je torej centrala še obstajala in delovala pod okriljem Narodne vlade; kako je mogoče opravila, da se je blago iz centrale vzelo in oddalo tvrdki, ki ima s poverjenikom osebne stike? Vrh tega blago te centrale ni bilo nikako demobilizacijsko blago, s katerim je bil poverjenik edino po Narodni vladi opravičen postopati po svoji vesti in prevdanku.

2. poverjenik, to morate pojasniti v svojih dolgovoznih popravkih in prav nič drugega. Likvidacija centrale so je izvršila še-le 20. novembra t. l.; pri tej priliki bi se smelo blago centrale eventualno razdeliti — po našem mnenju tudi takrat ne — in sicer v prvi vrsti med male obrtnike, ker po Vaši lastni izjavi so bili ti po prejšnji centrali potisnjeni v stran. Povsem opravičeno torej trdimo, da niste pravilno postopali; ta nepravilnost se je izvršila na korist tvrdke K. Pollak; tako postopanje pa označuje vsak priprost proletarec z imenom korupcija; če se to v Vaših krogih drugače imenuje, ne spreminja našega pojmovanja s tem.

3. Na očitek, da so po Vas postavljeni organi prodajali voj. povozne kuhinje po K 200 do 250, ste odgovorili z ironično opazko o strokovnem znanju in upravičenosti za kritiko našega poročevalca. Nepravilnost take prodaje ne grajate, pač pa grajate naš list. Opravičenost naše kritike dokazujejo razglasi vodstva stvarne demobilizacije, ki se baš te dni objavljajo v listih in kjer med drugim lahko berete »o neprecenljivi vrednosti teh kuhinj za vojaštvo« ...

4. V zadevi parafina ste že dne 15. decembra t. l. obiljubili preiskavo. Vprašamo torej, kaj je dognala ta preiskava? Mar to, da niste ta parafin osebno nakazali tvrdki Vovk & Golob, ki izdeluje krema za čevlje? Zakaj ta tvrdka parafina ne izroči železnicam, ker ga železniška uprava še vedno nujno rabi? Ko bi to ne bilo res, bi se vendar ne vozili potniki v nerazsvetljenih vagonih; če vprašajo po vzrokih te teme, dobijo od sprevednika odgovor: »Parafina nimamo«. O tem se lahko osebno prepričate, če se hočete za potovanje poslužiti železnice.

5. Kako je dobil zidarski (ne stavbni!) mojster Ogrin izbran jesenov in hrastov les, namenjen za kolarje (1), tudi še ni pojasnjeno. Povedali ste nam sicer, da je na tleh Narodne vlade dovolj rezanega lesa; mi pa vemo, da je takega lesa, kakor ga je prejel Ogrin, vrlo malo.

In čemu bo ta les zidarskemu mojstru, ko vendar ne izvršuje kolarske obrti? Pa menda ne zato, ker je — Ogrin Vaš somišljenik? Da so bile naše trditve glede zasluzka zid. mojstra Ogrina nekoliko netočne, radi priznamo; zlagane pa niso bile! Imponira nam pa vse-kakor odškodnina K 100 dnevno za zid. mojstra, ko vemo, da n. pr. uradnik III. čin. razreda dobi samo K 50 dnevno na dijetah; tako visokega nadnika pa cela Kranjska ne premore! V teh Ogrinovih zadevah pa trdimo, da je tudi 4 + 6 = 10 in ne samo 5 + 5 = 10, kakor se trudite dokazati.

6. Pri poverjeništvu za javna dela in obrt ste nastavili brez razpisa kar več in ne samo enega svojih mladih prijateljev s sijajnimi plačami. Če rabite v uradu pravnikarja si ga privzemite iz drugih uradov ali pa razpišite službo in dovolj bo prosilcev-pravnikov. Plačo je določila Narodna vlada na Vaš predlog; ista vladá se pa prav nič ne preišča razpisovati službe za pravnike z naravnost malenkostnimi prejemki (K 1000 adjuta in K 1212 drag. doklade!), brez ozira na »izvanredne razmere«. Če veljajo za Vaše mlade prijatelje te izvanredne razmere, velja to gotovo za vse uradnike v vseh poverjeništvih, ki imajo za seboj štiriletno nezasluzeno bedo in dolgo vrsto službenih let in skušenj, kar Vaši mladi prijatelji nimajo, brez ozira na to, da kot začetniki še sploh niso imeli prilike pokazati, kaj znajo.

7. Zelo žalostna je Vaša trditev: »Pribijem, da Narodna vlada nima nobenega interesa na tem, kdo da dobi kože, itd.« To je tako žalostno, da se čudimo, če Narodna vlada k temu molči. Ker je prišlo v last Narodne vlade veliko raznovrstnega materiala, bi bila dolžnost Narodne vlade, da porabi to blago v prvi vrsti v to, da vpliva na produkcijo in cene v teh časih splošnega pomanjkanja in še hujšega oderuštva! Če ima Narodna vlada blago v rokah, — in najsibo katerekoli vrste, — lahko ustvari pogoje, da se produkti iz tega blaga prodajajo po primernih cenah. Če se pa blago odda brez vsake obveznosti tovarnarjem in obrtnikom, kakor se je po Vas zgodilo, potem so pač tovarnarji in obrtniki na dobrem, konzumenti pa ne. Kdor ima blago, določa tudi ceno. Maksimalne cene v tem pogledu prav nič ne pomagajo, kakor niso doslej nikjer pomagale! Zgledov je toliko, da jih ni treba naštevati. Vzemimo samo moko in kruh: od vlade določene maksimalne cene pač imamo; a kdor hoče živeti je moral pač moko plačevati »na nezakonit način« tudi po K 20 za kg, itd. Ako si bodele Vi, gospod poverjenik za j. d. in o., poskrbeli na »zakonit način« Vašo obnove, bodele hodili v strganih čevljih, kakor sto in sto drugih; ako se bodele hranili le od tega, kar si pridobite »na zakonit način«, to se pravi na karte, bodele kmalu zapustili to dolino solz, ker bodele umrli lakote! Najbolj žalostno pa je, da Vam moramo razlagati take priproste stvari, o katerih niso imeli pojma — avstrijski ministri; v to ste nas prisilili, ker nam ravno v teh stvareh očitate abotnost. Kar smo napisali o usnju in čevljih iz tega usnja, bi bilo vse vrlo izvršljivo — seveda ne po ljudeh, katerim so to zdi — abotno ...!

Najbolj milo pa doni Vaš zagovor, kadar govorite o centrali za kože. Sami priznate, da ste prekinili delovanje te centrale dne 13. novembra t. l. Ta stvar pa ni povsem tako nedolžna in da ne bo kdo navsezadnje mislil, kak dobronik naroda ste, ker ste prekinili delovanje te židovske centrale, naštejemo sledeča dejstva:

a) Ukazali ste dne 5. novembra t. l., — torej 8 dni pred ukinjenjem centrale —, da se kože, nabrane na Kranjskem za to centralo, oddajo tvrdki Pollak v Ljubljani, kar se je do vstetega 7. novembra t. l. že zgodilo. [Priče na razpolago.]

b) Kdo je obvestil tvrdko Pollak naj pošlje s konji in vozmi po te kože, če ne Vi sami oziroma Vaši organi?

c) Ni res, da niste nikdar kaj podobnega naročili, res pa je, da se je to na Vaš izrečni ukaz zgodilo. Na čigav ukaz naj bi se pa to sicer ukrenilo? Mari si upate trditi, da tvrdka Pollak kož iz te centrale v vrednosti okr. K 80.000 ni dobila; če jih je pa dobila, kdo je tako odredil?

d) Da bi ne bilo mogoče kože drugam hitro odpraviti, je samo pretveza, ker je bilo in je še vsak dan dovolj kupcev za to blago.

e) Ravnotako ste ukazali, naj se vagon napol ustrojenih kož ponudi najprvo Pollaku v nakup; te kože so

bile že pred ponudbo v nakup v Pollakovem skladišču; — kako so tja prišle, je zagonečno; dejstvo je, da so prišle s kolodvora še nekupljene v Pollakovo tovarno in da ste Vi, gosp. poverjenik, odredili, da se ponudijo Pollaku v nakup, ko so bile že tam. Dejstvo je tudi, da je prišlo to napol-usnje naposled na dražbo le, ker je ponudila tvrdka Pollak smešno ceno K 2.70 za kg. Da je bila ta cena res smešna, izhaja iz tega, ker se je dosegla na dražbi 3-krat višja cena. To so dejstva in nikakor ne »grda žalitev brez podlage«.

e) »Z vso oostrostjo« zavračami očitek, da se za po drugih slov. krajih poslujoče podružnice centrale kož niste brigali, vzdržujemo, dokler ne dokažete, kaj ste ukrenili s tam nabranimi kožami, ple so Bog ve kam; radi verjamemo, da poverjeništvu z. j. d. in o. ni v enem slučaju dalo dovoljenja za eksport — ker tudi ni eden ni prošil zanj ... Promet s kožami je bil uradno urejen z razglasom dne 13. novembra t. l., kaj se pa zgodi z zalogami kož po teh centralah, pa ni ne s tem, ne z drugim razglasom rečeno in urejeno ... Ta stvar je bila samo v Ljubljani tako mizna.

Kaj bi javnost še-le rekla, če bi Naprejev »premagljeni kritikar« namignil, da se iz parafina in raznega voska, ki ste ga, g. poverjenik razdelili, izdelujejo krema in voščila za čevlje in usnje, katere potrebujejo v veliki meri in v prvi vrsti tovarne za usnje in čevlje; kakor druge, tako gotovo tudi Pollakove.

Izgovori na soško armado in na nevarnost po nji vsemu javnemu in zasebnemu imetju, ne drže v primerih, ki smo jih mi navedli. Parafin se je oddal tvrdki Golob v tednu med 25. in 30. novembrom t. l.; hrastov les tvrdki Ogrin v istem času; usnje in vosek tvrdki K. A. Kregar v tednu med 1. in 7. decembrom t. l. Saj je bila tedaj nevarnost prehoda soske armade že daleč za nami, ker ta prehod se je vršil v zadnjem tednu oktobra in prvem tednu novembra! Poleg tega je bilo pa ravno tu navedeno blago v tako varnih skladiščih in tako dobro zastraženo, da si bolje ni mogoče misliti. G. poverjenik, dokažite nam nasprotno, če morete!

7. Naše stališče o vsem tem je nepremienno: zahtevali smo in zahtevamo komisijo, ki naj preišče te stvari in Vaše poslovanje nadzoruje. Bodite uverjeni, da se bodo vsi pošteni ljudje veselili, če se potem izkaže, da je naša kritika neopravičena. Tudi mi bomo radevolje vse preklicali in popravili. Dokler se pa to ne zgodi, se ne moremo odreči stvarni kritiki o teh in še mnogih drugih rečeh!

Komisija bo morala preiskati tudi druge slučaje n. pr. prodajo več milijonov vredne zaloge železnine dvem ljubljanskim grosistom po mnogo preizki ceni, razpolaganje z raznim železniškimi potrebščinami v korist privatnih spekulantov in pa opustitev rešitve dragocenega kartografičnega materiala, ki je bil vreden več milijonov itd. itd.

Ker je poverjenik ing. Remec odstopil, pribenimo to iz zgolj stvarnih, ne pa osebnih razlogov, da preprečimo tako zapravljjanje narodnega premoženja v korist raznim spekulantom. Seveda bo naša država moralá dobiti popolno odškodnino od onih, ki so škodo zakrivali in pa od onih, ki so iz te škode imeli dobiček. Vlada naj si bo v svesti, da bomo tudi tej zadevi posvečali potrebno pažnjo!

Poziv zasebnim uradnikom in uradnicam.

Avstrijskemu parlamentu je bilo zadnji čas predloženo več načrtov, tičečih se reform raznih socialnih vprašani. Z zrušitvijo stare države pa so postali vsi ti predlogi za državljane Jugoslavije brezpomembni. Kakor delavstvo sploh, bode si moralo tudi uradništvo Jugoslavije z novim delom in z novim naporom priboriti svojih pravic in si s tem zagotoviti svoj obstanek in človeka vredno življenje. Dočim se je dozdaj naslanjalo slovensko uradništvo večinoma na delovanje nemških organizacij ter uživalo to, kar so te dosegle, bode moralo v Jugoslaviji slovensko uradništvo samo nastopati za svoje pravice, to se pravi: ono bode moralo delati samo na to, da si svoj položaj izboljša. S tem delom pa bode moralo takoj pričeti zlasti slovensko zasebno uradništvo Jugoslavije; kajti ravno ono je danes še oni sloj, ki je najmanjše organiziran in kateri se je za izboljšanje svojega gmočnega in službenega položaja dejansko naj-

manje brigal. Kake zle posledice je ta brezbriznost in stanovska razdrapanost zasebnega uradništva imela za posameznike in za ves sloj skupaj, pokazal je vojni čas. Dalje tako ne more in ne sme ostati. Zasebno uradništvo se mora vzdramiti iz svoje pasivnosti, ono mora začeti delati tudi za — sebe. S tem delom pa je treba pričeti takoj; kajti že se snujejo važne tudi zasebno uradništvo zelo zadevajoče socialne naprave, kakor: državni urad za posredovanje za delo, urad za podporo brezposelnim, reorganizacija pritožbenih komisij, delavni svet kot predhodnik delavske zbornice, urad za pokojninsko zavarovanje itd. Vse te naprave bodo temeljile na stanovskih organizacijah. Organizacije bodo pošiljale v uprave teh uradov in komisij svoje odposlance, organizacije bodo pa tudi stavile svoje predloge in načrte za razne zakonodajne odredbe. Čim močnejša bode torej kaka organizacija, tem uspešnejše bode mogla zastopati koristi svojih članov. Iz tega pa tudi sledi, da bodo le organizirane delavske stroke imele v teh napravah prvo in odločujočo besedo.

Z ozirom na to se vabijo vsi uradniki in uradnice vseh denarnih zavodov: bank, posojilnic, mestnih, občinskih in okrajnih hranilnic, bolniških blagajn, zavarovalnic, raznih zadrug, odvetniških in notarskih pisarn, industrijskih, trgovinskih in obrtniških podjetij (tovarn, tiskarn, rudokopov) itd., ki služujejo na jugoslovanskem ozemlju, da se nemudoma priglasijo kot člani k »Društvu zasebnih uradnikov in uradnic na slov. ozemlju s sedežem v Ljubljani« kot svoji stanovski organizaciji. Posebej se velja ta poziv vsemu zasebnemu uradništvu jugoslovanskih mest na Štajerskem in Koroškem. Trgovski pomočniki in uradni slugi ne spadajo v to organizacijo, pač pa poslovojdje in komptuaristije. Prijave naj se vpošljejo čimprej, ker se bodo že prihodnji mesec vršile volitve v razne društvene odbore in je le v korist posameznikov, ako bode njihova strokovna skupina zastopana po osebah, ki so pravi poznavatelji razmer in teženj svoje stroke. Priglasijo naj se naslovijo na: »Društvo zasebnih uradnikov in uradnic na slovenskem ozemlju« v Ljubljani. Povdarjamo pa še enkrat, naj se vsak zasebni uradnik in vsaka zasebna uradnica včlani, ker le v organizaciji se bode dalo vbodoče živeti.

»Društvo zasebnih uradnikov in uradnic«.

Naredba

poverjenika za uk in bogočastje in poverjenika za finance, o draginjskih dokladah za aktivne in vpokojene učiteljske osebe javnih ljudskih in meščanskih šol ter vdove in sirote po takih učiteljskih osebah za dobo od 1. januarja do 30. junija 1919.

§ 1.

Za aktivne učitelje ljudskih in meščanskih šol z izpričevalom zrelosti oziroma tudi učne usposobljenosti se določajo draginjske doklade iz državnih sredstev za leto 1919 po sledeči razpredelnici:

Skupna službena doba	I. razr. rodov. stan 1 oseba	II. razr. rodov. stan 2 osebi	III. razr. rodov. stan 3—4 osebe	IV. razr. rodov. stan 5—6 oseb	V. razr. rodov. stan več ka- kor 6 os.
	l e t n i h k r o n				
A. za ljudskošolske učitelje:					
do všteti 10 let	972	1440	1968	2496	3024
od 10 do všteti 16 let	1272	1752	2280	2808	3336
od 16 do všteti 23 let	1548	2016	2544	3072	3600
od 23 do všteti 40 let	1752	2472	3000	3528	4056
B. za meščanske učitelje:					
do 10 let . . .	1272	1752	2280	2808	3336
od 10 do všteti 17 let	1548	2016	2544	3072	3600
od 17 do všteti 27 let	1752	2472	3000	3528	4056
od 27 do všteti 40 let	1776	2916	3588	4260	4932

Opomnje:

1. V rodbinski stan se všteta osebe kakor pri odmerjevanju draginjskih doklad državnih uslužbencev.

2. Za učitelje, ki so poročeni z učiteljico, se odmerja draginjske doklade po prvem razredu razpredelnice; take učiteljice se ne vpoštevajo pri rodbinskem stan učiteljevem.

§ 2.

Učiteljskim substitutom, pomožnim učiteljem obojega spola in učiteljskim osebam, ki so nastavljene za na grado, gre 548 kron draginjske doklade.

§ 3.

Nekdanjim učiteljem ljudskih šol, ki uživajo pokojnino, se dovoljuje 576 kron, ako imajo skupne službene dobe do 15 let; 720 kron, ako imajo daljšo skupno službeno dobo. Nekdanjim učiteljem meščanskih šol, ki uživajo pokojnino gre 576 kron, ako imajo službene dobe do 10 let; 720 kron, ako imajo skupne službene dobe do 20 let; 756 kron, ako so še dalje služili.

§ 4.

Vdovam učiteljev ljudskih šol, ki uživajo preskrbinske prejemke, se dovoljuje 468 kron, ako je imel umrli mož skupne službene dobe do 15 let, in 576 kron, ako je imel daljšo skupno službeno dobo. Vdovam učiteljev meščanskih šol, ki uživajo preskrbinske prejemke, gre 468 kron, ako je imel umrli mož skupne službene dobe do 10 let; 576 kron, ako je imel vsega skupaj službene dobe do 20 let, in 684 kron, ako je še dalje služil.

§ 5.

Vsaki siroti brez staršev, ki uživa konkretualno pokojnino, nadalje vsaki siroti brez očeta, za katero gre učiteljevi vdovi vzgojevalni prispevek, se dovoljuje draginjsko doklado po pravilih, ki veljajo za državne uradnike, ako se sirota brez očeta ni že vpoštevila ob odmerji draginjske doklade, ki jo dobiva ovdovala učiteljica.

§ 6.

Nekdanjim učiteljskim osebam, vdovam in vsaki učiteljski siroti, ki uživajo miloščino (milostni preskrbinski užitek), se dovoljuje draginjsko doklado po določilih za državne uradnike.

§ 7.

V skupno službeno dobo, po kateri se odmerja draginjska doklada po §§ 1., 3.—4. te naredbe, se šteje vs dejansko v javni šolski službi dovršeni službeni čas.

V Ljubljani, dne 13. decembra 1918.

Dr. Kušovec s. r.

Dr. Verstovšek s. r.

Politični pregled.

— Ne prenažite se! Voja je izmodrila človeštvo; tako smo modrovali. Toda kakor dokazujejo dogodki v naši Sloveniji, to ni res. Voja, voja! kriče vseprek kakor pred izbruhom svetovne vojne. Vprašanje pa je, ali je vojna pravo sredstvo v sedanjem času, ali je narodno hujskanje po veliki vojaški in gospodarski katastrofi še aktualno in kam naj nas vodi vse to? Logično bi bilo, da se posamezni deli razpadle države pogode glede načasne gospodarske odnošaje in meje ter predložijo potem sporna vprašanja mirovni konferenci, ker za vojno niso zmogni in vojne sploh treba ni. Razentega poginjamu bede in gladi, kar ne bi bilo treba, če bi živeli s svojimi sosedi v sporazumu. Dovede nas pa to hujskanje na vojno in proti sosednim narodom še v drugo nesrečo. Slovensko ljudstvo ni za vojno, zato se s to agitacijo pospešuje odpornost in anarhija, ki mora nastati, če ne nehajo »šustešiči« s tem svojim delom. Vemo tudi, da žele države nekdane Avstrije, da zasede ententa vse naše dežele, da vzdrži red. To se bo zgodilo, ker se narodi ne marajo med seboj pogoditi, marveč si ti elementi le hujskajo, kakor so bili navajeni. Mi obsojamo to škodljivo delo, ker ni politično pametno in nas pelja v daljše trpljenje. Obsojamo pa tudi vse časnikarsko rokovernjstvo, ki se pričinja zopet pri nas prav tako, kakršno je bilo pred vojno. Zato treznost, dokler ni prepozno, če ne bo stopil narod prisiljen po razmerah na sodno tribuno.

— Razmere na Koroškem. Dne 1. jan. Ljubljanski korespondenčni urad poroča dne 1. januarja ob polu sedmih zvečer iz uradnega vira: V Labodski dolini, v celovski okolici ter v Rožni dolini se zbirajo nemški vojaki in civilisti. Sicer nič novega. Koroški Nemci so bili k ljubljanskemu najvišjemu vojaškemu poveljstvu poslali parlamentarja, da se z našim poveljstvom dogovarja o vojaških stvareh. Sprejel ga je dne 28. decembra m. l. podpolkovnik Ulmansky ter mu izjavil, da se z njim o vojaških stvareh ne bo dogovarjal, ker se koroški Nemci, kakor je pakazala izkušnja, ne drže nobenega dogovora. Nato je nemški parlamentar odšel. Danes je koroška nemška deželna vlada Narodni vladi SHS v Ljubljani poslala dopis, kjer izjavlja, da je odgovor podpolkovnika Ulmanskega nemškemu parlamentarju vzela v vednost.

— Entanta zasedla Dalmacijo in Črno goro. Zeneva, 31. decembra. (Lj. k. u. — Čehoslov. kor. u.) »Information« poroča, da bo francoski general Veral, ki bo prevzel višje poveljstvo nad ententinimi četami, zasedel Dalmacijo in Črno goro.

— Izgredi v Požunu. Budimpešta, 31. decembra. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Listu »Az Est« se javlja iz Požuna: V nedeljo ponoči so se spopadli vojaki in redarji. Redarji so morali uporabljati proti vojakom orožje. Vojak Müller je bil ustreljen. Nato so vojaki in došli civilisti napadli redarje. Policiste, ki jih je bilo malo, so potisnili v mestni dom in jih tam obkolili. Uspeh pogajanj z oblegovalci je bil ta, da se je množica razšla. V pondeljek zjutraj so se ponavljali izgredi. Drhal je napadla vojaška skladišča in odnesla mnogo moke in sladkorja. Na podlagi pogajanj med vladnim komisarjem Jankom, redarstvom, kolovodje množice in požunsko socialno-demokratsko stranko je prevzela ta upravo me-

sta, ki jo vodi predsednik socialno-demokratske stranke Wittich kot narodni komisar. Wittich je pozval prebivalstvo, naj vzdrži red in je obljubil, da ne bo dopustil izvoz živil iz mesta. V mestu je zopet red.

— Razoroženje civilistov na Slovaškem. Praga, 31. decembra. (Lj. k. u.) Čehoslov. kor. urad poroča: General Piccioni je odredil, da se mora razorožiti civilno prebivalstvo v okupiranem ozemlju Slovaške. Istočasno je izdal obširne odredbe proti madžarskim agitatorjem.

— Črnogorci za združitev s Srbijo. Cetinje, 28. decembra. (Lj. k. u.) Cetinski tiskovni urad poroča: Črnogorci, zbrani na velikem ljudskem shodu na Cetinju dne 27. decembra, so povodom izjav na sestanku v Rimu z dne 16. decembra sklenili nastopno resolucijo: 1. Obzajujemo, da se je v prestolnici ujediniene Italije našlo politikov in meščanov, ki zahtevajo, naj Črna gora še nadalje ostane posebna država. S tem gazijo sveto načelo narodnosti, ki je ujedinielo Italijo, ter nasprotujejo izrečenemu nasvetu Cavourjevemu, testamentu Mazzinijevemu in ulogi, ki jo je Tomaseo odmenil Dalmaciji. 2. Najodločneje protestiramo proti akciji, ki gre za tem, da se pod izgovorom varnosti Jadrana za Italijo, stori ločena Črna gora. S tem bi se Črni gori naložila mrzka uloga službovanja tujini. Ko je bil ves Balkan v robstvu, je Črna gora toliko vekov štela luč svobode. Zato jo nazivljajo »diamant srbske krone«. Vegna svojim tradicijam, je Črna gora po volji naroda stopila v sestav jedinstvene države Srbov, Hrvatov in Slovencev. Edino tako je Črna gora svobodna in vsak poizkus, ki temu nasprotuje, se bo, pa naj izhaja s katere strani koli, razbil ob naši odločnosti. 3. V interesu reda in miru in pa prijateljstva, ki si ga vsi iskreno želimo z italijanskim narodom, katerega razlikujemo od njegovih imperialistov, zahtevamo, da se neodložno umaknejo italijanske čete iz Črne gore, ker njihove navzočnosti ne zahtevajo vojne potrebe, ko vendar v naši deželi vlada popoln mir, in ker njihovo nadaljnje bivanje v Črni gori samo škoduje našim medsebojnim prijateljskim odnošajem. Istotako zahtevamo, da Italijani zapuste vse zasedeno ozemlje države SHS, in najenergičneje protestiramo zoper teror, ki ga njihove čete vrše v teh krajih. 4. Apeliramo na naše močne in plemenite zaveznike, pa tudi na italijansko demokracijo, naj zaščitijo našo pravično jugoslovansko stvar in naj ne dopuščajo, da se med Jugoslovane in Italijane poseje seme nesoglasja, ker bi moglo škodovati ne samo medsebojnim, nego tudi občinim interesom. — To resolucijo so podpisali Andrija Radović, general Janko Vukotić, dr. Lazo Tomanović, Marko Radulović, general Mitar Martinović, bivši črnogorski ministri in predsedniki, ki predstavljajo vse politične struje v Črni gori. Istočasno sta jo podpisala cetinjska narodna poslanca Ljubomir Glomazić in dr. Radović. Shodu je predsedoval bivši minister Ljubomir Bakić. Glavne govore so imeli Andrija Radović, poslanik Glomazić in vladika Gavro Milčević. — S to resolucijo je jasno izpričano jedinstveno čustvovanje vseh črnogorskih političnih struj v našem narodnostnem vprašanju.

— Ogrska se pritožuje proti zapori mej. Budimpešta, 30. dec. (Lj. k. u.) Ogrski brz. kor. urad poroča: Ogrska komisija za premirje je izročila francoski vojaški misiji v Budimpešti protestno noto, v kateri se z ozirom na gospodarsko zaprtijo meje, ki so jo povzročile čete aliirancev proti belgrajski pogodbi in ki večinoma onemogočujejo odredbe ogrskih oblasti, vnovič povdarja, da je Ogrska prevzela v belgrajski pogodbi sklenjene obveznosti napram aliiranim četam v imenu cele dežele, da pa shirana Ogrska ne bi mogla več izpolnjevati teh obveznosti.

— Italijani za Dunaj. Bern, 29. decembra. (Lj. k. u.) Kakor poroča dun. kor. urad, je v včerašnji seji ententnih in nemško-avstrijskih zastopnikov izjavil italijanski delegat, da dovoli Italija Dunaju poleg dosedanjih 4000 ton živil še drugo pošiljatev nekaterih vagonov kondensiranega mleka limon in riža. Ententni zastopniki so se po daljšem posvetovanju obrnili na Pariz, naj dovoli izvoz 30.000 ton žita, 3.000 ton maščobe in 1000 ton kondensiranega mleka. Komisija odpotuje v torek na Dunaj. Z istim vlakom odpotuje tudi del nemškoavstrijske delegacije.

— Kabinetna kriza v Italiji neizogibna. Amsterdam, 30. decembra. (Lj. k. u.) Glasom Reuterjevega urada pišejo rimski listi, da je vsled odstopa ministra Bisolatija neizogibna kabinetna kriza v Italiji. Orlando je zamen skušal pregovoriti Bisolatija, naj ostane v kabinetu. Listi menijo, da bo po posetu predsednika Wilsona moral odstopiti tudi ministrski predsednik Orlando in da mu bo potem kralj poveril sestavo novega kabineta.

— O nemirih v Nemčiji. Berlin, 30. decembra. (Lj. k. u.) Glasom dun. k. u. doznava Wolffov urad iz Poznania: Dne 29. t. m. dopoldne je bilo zopet več spopadov. Vojaška oblast je poverjena meščanski brambi. Mrtvih je, kakor poroča tiskovni urad vojaškega sveta približno 30. Dun. k. u. dalje poroča: O razmerah v Poznaniu poroča samovidec, ki se je vr-

nil od tam, listu »Vossische Zeitung«: Oborožili so nedorasle mladeniče s puškami in ročnimi granatami. Razorožili so vsakega nemškega vojaka, ki se je pokazal na ulici. Nemško govorčice vojake in častnike so oropali in jih po prekem sodu ustrelili zato, ker so nosili orožje. Uprava, brzojavni in telefonski uradi so v rokah Poljakov. Kolodvor je zasedlo več sto oboroženih Poljakov. Kjerkoli še posluje nemški uradnik, ga straži Poljak z nabito puško. Za Berlin določeni živež je zaplenjen. Med Poznanjem in Varšavo se baje pogajajo. Domneva se, da Nemčija pošlje čete v Poznanj. Zato nameravajo odposlati tja poljske legionarje.

— **Konferenca Spartakovcev.** Berlin, 31. decembra. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: O državni konferenci skupine Spartakovcev, h kateri je prišlo včeraj približno 95 delegatov iz vse Nemčije, poroča »Vorwärts«: V popoldanski seji so razpravljali o udeležitvi pri volitvah za narodno skupščino. Sprejeli so Rühlejev predlog z 62 proti 23 glasovi. Državna skupščina zveze Spartakovcev odločno odklanja udeležitev pri volitvah za narodno skupščino, zavzuje svoje člane, da se ne udeležijo volitev in jih pozivlje, naj preprečijo ustanovitev in protirevolucionarno delovanje tega parlamenta. Naposled so sprejeli resolucijo Liebknechtovo, ki pomenja strog odkret od Neodvisnih.

— **Boljševiki v Nemčiji.** Berlin, 31. decembra. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad. Kakor poroča »Deutsche Allgemeine Zeitung« iz zanesljivega vira, razpolaga boljševiška propaganda v Nemčiji sedaj z zalogami v skupni vrednosti 12 in pol milijona mark.

— **Volitev na Angleškem, zmaga Lloyd Georgea.** Amsterdam, 30. decembra. (Lj. k. u.) Kakor je Reuterjev urad izvedel iz Londona, smatrajo nedeljski listi, da pomenja izid volitev veliko osebno zmago Lloyd Georgea.

— **Proti boljševikom v Rusiji?** Praga, 30. decembra. (Lj. k. u.) Glasom dun. kor. urada poroča Čehoslovaški tisk. urad: Francoski in angleški listi pišejo soglasno, da je potovanje francoskega generala Francheta v Pariz, kjer bo konferiral z vlado, v zvezi s predstojnim imenovanjem generala za vrhovnega poveljnika ekspedicijske armade proti boljševikom v Rusiji.

Dopisi.

Javornik. Ko sem se v ponedeljek, dne 23. t. m., vračal iz Ljubljane domov, je prišlo v Radovljico več kmetov iz Bohinja na vlak. Na vprašanje, kaj so delali v Radovljici, pa so mi pravili sledeče: Ko smo brali v časopisju, da smemo dotičniki, ki imamo namočeno sadje za kuho žganja, sadje pokuhati, da nam ne segni je in se ne pokvari, smo to tudi storili. Sedaj pa so nas klicali na odgovor in smo bili vsi več ali manj kaznovani. In ko smo v zagovoru povedali, da je to Narodna vlada dovolila, se je izrazil dotični gospod, ki je tudi rekel, da je poslan od Narodne vlade: »Ako vas mi ne kaznujemo, nas socialni demokratje pobijejo«. To je vendar brezprimerna hujškarija. Dobro bi bilo pozvedeti, kdo je bil dotični gospod, da se ga prime za ušesa. Priče imam na razpolago. — M. M.

Iz Tržiča. Zanimiva pravda! 20. decembra se je vršila pri tukajšnjem okrajnem sodišču pravda, v kateri je nastopal župan Ahačič kot tožnik proti Mihatu Bergertju, mehaniku in tajniku Splošne bolniške blagajne ter okrajne bolniške blagajne v Tržiču, ki mu je očital, da občina tržička ni dosti skrbela za ljudi glede aprovizacije čina tržička in da je bilo precej nelepega v tej aprovizaciji. Kot prič je nastopil tudi inženier Karl Polak, bivši šef aprovizacije tržičke, ki je med drugim izjavil, da se onega sladkorja, ki bi se imel svoj čas od trgovcev pobrati, ni odvzelo, ampak se ga je pustilo trgovcem, da so ž njim delali, kar so hoteli. — Sedaj tedaj vemo, odkod je bil tisti cukor po 20 in 30 kron kilo, ki so ga tržički trgovci prodajali. Apeliramo na okrajno glavarstvo v Kranju, da to preišče in krivce kaznuje. — Berger je bil obsojen na 30 kron globe. — Ali, iz razprave se je videlo, da je precej gnilega v državi tržički...

Hrastnik. Dne 2. novembra t. l. smo imeli tu protesten shod, na katerem se je zahtevalo, da se mora odpušiti iz službe delovodja Kovinarjev Fr. Laznik. Laznik je itak že zdavnaj upokojen ter vleče lepo pokojnino od bratovske skladnice. Obdržal ga je pa poprejšnji ravnatelj, nadalje v službi. Če je torej zmožen za nadaljnje delo bi ne smelo predstojništvo bratovske skladnice istega upokojiti, kajti na ta način se bratovska skladnica izkorišča. Bil je pa ta človek pravi tiran. Nihče mu ni dosti delal. Kaznoval je, kakor se mu je ljubilo. Bil je zvest paldaš izgnanega Zeilerja. Gospod ravnatelj Drolc je obljubil delavcem, da se ta mož ne povrne več k delu. Sedaj se pa ta mož zopet vtihotaplja z ravnateljevim dovoljenjem v službo. Razdeluje delo, ter pošilja ljudi, ki niso bili nikdar strojniki, k strojem itd. Da si

izučeni strojniki tega ne bodo dali prijeti, je umevno. Če bo lepega dne obrat obstal, se naj zahvali ravnatelj Lazniku. Lazniku pa svetujemo, da naj ostane lepo doma, kajti pri tej razburjenosti se mu zna pripetiti kakšna neprijetnost. Zaupniki odklanjajo vsako odgovornost. — Sekcija kovinarjev.

Hrastnik. Naš gospod postajenačelnik je zadnje čase postal zelo ošaben in neznosen. Na piki ima zlasti delavsko časopisje, katero delavcem kar iz rok trga in ne pusti, da bi ga čitali. Svetovali bi gospodu načelniku, da postane bolj miren in pusti naše časopise pri miru. Ako pa nas hoče nadlegovati, mu odkrito povemo, da ne bo z nami nič opravil, in da se ga prav nič ne bojimo. Kakor se nismo strašili nemških, tako se ne bomo strašili jugoslovanskih despotov. Za danes pika.

Radeče pri Zid. mostu. List »Domovina« št. 44. od 20. decembra 1918. je prinesel članek o shodu, ki ga je priredila J. D. S. na dan narodnega praznika v Radečah. Poročevalec pravi: Kljub temu, da je bilo ljudstvo od druge strani (od katere, ne pove) popolnoma napačno poučeno v političnem položaju, so zbrani moške in žene (vseh skupaj je bilo kakih 40 oseb) in sem šteje tudi socialiste, z velikim pritrditvijo sprejeli poročilo prof. Juga iz Ljubljane. Pravi tudi, da so bile resolucije soglasno sprejete brez ugovora, zato povejmo to, česar poročevalec ni hotel povedati. Shoda J. D. S. katerega se je udeležilo kakih 40 oseb, med njimi mlada dekleta, in sicer brez socialistov, ker so socialni demokratje na seji sklenili, da se shoda ne udeležijo, je bil jako klavern in to raditega, ker je bilo ljudstvo od strani soc. dem. stranke o političnem položaju popolnoma jasno, in prav dobro poučeno. Zato se tudi pristaši in še celo zaupniki niso shoda udeležili, kakor to člankar v zadnjem stavku sam pripozna in to mu tudi radi verujemo, ker je veliko njih pristašev in zaupnikov pristopilo v soc. dem. stranko. Ker je bilo ljudstvo od strani soc. dem. stranke dobro poučeno, nič več ne veruje tem gospodom, ki bi radi imeli še absolutistično vlado, ljudstvo pa hoče imeti svobodno socialno republiko, hoče ljudovlado in se ne da preslepiti od nikogar. Člankar pravi, da so bile resolucije soglasno sprejete: da bo pa javnost vedela, povemo da so začeli ljudje odhajati že med govorom, tako da jih je polovica odšla, in le tisti, ki so ostali, so glasovali za resolucije. Vam delavcem, malim obrtnikom in kmetom moškega in ženskega spola, pa kličemo: Stopite v naše vrste, organizirajte se, da bomo močni, aržirajte naše ideje in nak list »Napreje«, da z združenimi močmi dosežemo svoj cilj. — Več Radečanov.

Radeče. Preteklo nedeljo se je vršil pri nas ogromno obiskan shod, katerega so se vdeležili delavci in kmetje iz Radeč in daljne okolice. Shodu je predsedoval sohr. Pečinin, zapisnik je vodil sohr. Ule. Poročal je sohr. Pečejan, ki je v enournem govoru pojasnil sedanji politični položaj in stališče naše stranke napram vsem aktualnim gospodarskim, socialnim in političnim vprašanjem, kakor tudi o potrebi delavskih razrednih organizacij. Govornik je za svoja izvajanja žel burna odobravanja. Slednjič je predsednik predlagal resolucijo, v kateri se zahteva prej ko mogoče sklicanje konstituante, na podlagi splošne, enake in tajne volilne pravice s proporcionalnim volilnim sistemom. Resolucija je bila soglasno sprejeta, na kar se je shod zaključil med živijo-klici na mednarodni socializem in jugoslovansko republiko. Omeniti moramo še, da je naš gospod župnik zagrozil marijinim hčeram, da bodo iz družbe izključene, ako se shoda udeleže. A vzlic temu je bilo na shodu lepo število žensk.

Zidani Most. Po kratki bolezni nas je zapustil vedno zvesti sodrug Jože Koritnik. Bil je mnogo let član organizacije, služil je 47 let zvesto južni železnici, doživel je lepo starost 73 let in je še vedno služil kot nočni čuvaj. Bolan je bil le nekaj dni in kruta surt nam ga je ugrabila. Na sveti dan je spremilo veliko število železničarjev in prijateljev, na čelu tukajšnje železničarske godbe, našega Jožeta v hladni grob. Po kratkem govoru sodruga Pečnika in gosp. postajenačelnika Jančarja smo se za vedno ločili od njega, ki nam ostane vedno v spominu. Zahvaljujem se vsem, ki so se udeležili njegovega pogreba in ki so v slabem vremenu v tako lepem številu spremili pokojnega k zadnjemu počitku. Obenem izrekam v imenu vseh prijateljev in železničarjev najgloblje sožalje žalujoči ženi in vsem sorodnikom. — Pečnik, zaupnik.

Dnevne vesti.

— **Umetniška komisija** — sicer nepoklicana, ampak via fakti nastala je vršila preteklo noč svoj trudopolni poklic po mestu, posegla v županov delokrog in odstranila oziroma prebrnila razne umetnine, kot cesarjev kip pred sodiščem, Fornkornovega očeta Radeckega v Zvezdi, in onega pod Tivolijem. Ker se je ta umetniška ko-

misija pač pod zaščito Njegovega Velikanstva kralja Baccha rekrutirala iz jugoslovanske mornarice in drugih podjetnih vojaških kategorij, je umevno, da brez drugih manevrov ni šlo. Zato je tudi oblegala Bambergovo hišo na Miklošičevi cesti, kjer se je zgrajala nad podstrešnim orlom, znakom tiskarske in ne habsburške obrti. Razbijala je na hišna vrata z raznim oblegovalnim pripravi, in menda po receptu, znanem že v starem Jerihu, hotela z upitjem in razgrajanjem podreti zidove. To slednje se komisiji sicer ni popolnoma posrečilo, pač pa se ji je posrečilo, da je tiste vojaške patrulje, ki sicer nadlegujejo mirno občinstvo v kavarnah, sijajno odbila, tako odbila, da od nikoder nobene ni bilo na pogled. Ker se je ta komisija s svojo naglostjo in energijo tako obnesla, da je glede teh lastnosti celo našo Narodno vlado prekosila, ni dvoma, da bo svoje prekipevalne sile posvetila tudi manj vandalskim, če tudi morda narodu bolj koristnim podjetjem, in bo, iskrena in junaska kakor je, takoj po novem letu, če ne že nocoj, odšla na Koroško iskat drugih tudi nekoliko slavnih avantur. Tamkaj si najde z lehkoto primerne dela; v njene umetniške kvalitete namreč navzlic vsemu že izraženemu priznanju le nimamo pravega zaupanja, kajti sicer bi moralo izgniti še par »umotvorov«, če prav ne iz političnih ozirov. Za te pa se bojimo, da nam jih nikoli žal ne bo odstranila nobena — in to je žalostno pri celi zadevi.

— **Pedagogika z ljubljanskega Starega trga.** Ljubljanski »Slovenec« je v sredo prav primerno ožigosal ljubljansko pijančevanje; morda le še premalo. Povod so mu dali dogodki zadnjih noči. V Ljubljani so namreč taki ljudje porušili tri spomenike, o katerih lahko ukrepa pristojna oblast, kar je primerno. In seveda, »junaki« mislijo, da so napravili velikanski zgodovinski preobrat, ko so preobrnil tri kipe, kar pa je v bistvu le navadna otročarija. Ti ljudje namreč ne vedo, v kako resnem položaju se nahajamo. Naravno je, da so taka dejanja plod ljudi, ki se skrivajo za zaklenjena vrata in hujškajo; namesto, da bi občinstvo izobraževali, uganjajo revolversko in škandalno žurnalistiko in s tem motijo trezno razsodnost, razvoj zgodovinskega dogodka. Tudi žurnalistiško rokovanjašstvo bi bilo potrebno primerno označiti. Res je žalostno, da slovensko ljudstvo še vedno vzgajajo taki pedagogi, kakršni so ga vzgajali pred vojno. Niso politični vzgojevalci ljudje, ki se igrajo z občinstvom in ga slepe ter zavajajo javnost od resnobne politike.

U.
— **V ljubljansko nemško gledališče** je prišlo k večrajšnji predstavi večje število mladine, ki je ob pričetku prvega akta pričela žvižgati in kričati ter poditi občinstvo iz gledališča. Pred gledališčem je bila zbrana večja množica ljudi. Obiskovalci gledališča so morali zapustiti gledališče pri stranskih vratih. Ob kruh bo s tem okolo 150 ljudi večinoma z rodbinami. Snoči pa so raztrgali po nekaterih javnih lokalih nemške časopise, kakor da bi slovensko občinstvo ne bilo politično zrelo, da presoja položaj tudi po tujem časopisju. Zlasti smelo trdimo, da je nemško socialistično časopisje jako primerno čtivo tudi za naše nazadnjaške političarje. Priredba demonstracije v gledališču je najbrže v zvezi s tajno organizacijo, ki jo vodijo politični »pedagogi«. Ali je tako postopanje s političnega in delavskega stališča utemeljeno ali ne, bo pokazala bodočnost. Mi smo proti nasilstvom; zakaj, če nemško gledališče ne bo več imelo obstanka, bo kot privatno podjetje že samo prenehalo, ker bo moralo prenehati. Nasilna obramba je namreč samo takrat opravičena, kadar gre za pravice, ki nam jih kdo jemlje.

— **Regulacija učiteljskih plač** je bila sprejeta na seji Narodne vlade v torek. Zaradi pomanjkanja prostora priobčimo poročilo šele jutri.

— **Poverjenik za javna dela in obrt ing. Remec** sprejema odslej stranke le ob torkih in petkih od 10. do 12. ure.

— **Umetniška noč.** Ves čar sanjave, japonske noči, polne ljubezni in nevtšenega hrepenenja, vso bajno prelest vzhoda z vsem svojim tajnim kipenjem mladih ljubčih se bitij, nam razgrne ta noč, bajna kakor cvetje rož z vzhoda. Zvezda vodnica vseh polnočnih čarov bo sijala v krogu svojih družic. Madame Krizantema.

— **Nova tovarna za mesne izdelke v Zagrebu.** V Zagrebu so osnovali delniško družbo »Industrija mesnih izdelkov« z glavnico enega milijona kron. Družba bo zgradila moderno klavnico, tovarno za led in salame ter za konzerve.

— **»Pavola« iz Amerike na Češko.** Iz Prage poročajo, da dospe v januarju iz Amerike 60.000 paketov pavole po 235 kg na Češko, tako da bodo mogle začeti vse tkalnice češko-slovaške republike z delom. Zaloge bodo zadostovale za vse tovarne za osem mesecev in s tem je za delo tekstilnega delavstva poskrbljeno.

— **Predavanja na kr. zagrebški univerzi** se prično dne 19. januarja 1919.

— **»Hrvatska država« odslej »Hrvat«** Zadnje čase hrvatski listi zelo pogosto menjajo svoja imena. Sedaj je premenila svoje ime tudi »Hrvatska država« in se prekrstila v »Hrvat«. Glasilo za ujedinjenje SHS »Glas SHS« je prenehalo izhajati in se združilo s »Hrvatsko Rječjo« v list »Rječje Srba, Hrvata i Slovenaca«.

— **Sarajevski dnevnik.** Izmed vseh jugoslovanskih mest je danes Sarajevo relativno

najbogatejše na dnevnikih. Tam izhajajo ti-le dnevniki: »Glas Svobode«, glasilo socialno demokratske stranke za Bosno in Hercegovino, »Jednakost«, glasilo jugoslovanske muslimanske demokracije; »Srpska Zora«, srbski demokratski list; »Jugoslavija«, glasilo hrvatske skupine dr. Sunariča; »Jugoslovanski list«, naslednik bivšega »Sarajevoer Tagblatt«; »Narodno jedinstvo«, uradno glasilo in »Slovenski jug«, glasilo radikalne dem. napredne omladine (dvakrat na teden). Z novim letom prične izhajati še »Zvono«, organ nacionalnih socialistov in en srbski dnevnik. Toliko dnevnikov še ni imelo Sarajevo nikdar. Bržkone jih ne bo imelo dolgo tako veliko število.

— Česko-angelska banka v Pragi. Anglo-avstrijska banka v Pragi namerava, z združenjem svojih 27 filijalk, ustanoviti v Pragi novo »Česko-angelsko banko« s pretežno češkim kapitalom in popolno neodvisnostjo od Dunaja. Začeli so z novo subskripcijo akcij, omejeno le na čehoslovaško republiko. S finančnim in trgovinskim ministrstvom so se že začela pogajanja.

— Situacija ogrske vlade je obupna. Namerava jo rešiti z imenovanjem popolnoma socialistične vlade in z izvolitvijo Karolyija za predsednika republike. Po svoji izvolitvi bi odšel M. Karolyi takoj v Pariz braniti ogrske interese.

— Beg nadvojvodskega vojnega dobičkarja. Nekaj dni nato, ko je zvedela javnost za vojnodobničkarske armadne dobave nadvojvode Leopolda Salvatorja, so javili listi, da se je podala njegova kriminalna Visokost z ženskimi člani njegove rodbine v spremstvu vdove nekega nevtralnega diplomata v Švico. Posebno vagabundsko srečo je imela ta družba na svojem potovanju; seveda se je opremila z vsemi varnostnimi sredstvi, tako da je nemoteno dospela na svoj cilj. Pot jo je peljala z Dunaja preko Gradca v Trst, in od tam v Benetke. Njegova Visokost nadvojvoda se je vozil pod okriljem omenjene vdove republikanskega diplomata, ki ji je bil odkazan poseben voz, v katerem je lahko utihtopil visoki gospod vse svoje bogato premoženje v zlatu, ki bi se mu bilo sicer odvzelo.

— Delodajalci se vedno prerekajo, koliko velja ena krona, ker bi dali radi svojim uslužbencem nekaj kronic več (!) plače. Krona je vsak dan manj vredna. V Zürichu dobiš za 100 frankov 306 kron in za 100 kron celih 14 in pol holandskih goldinarjev. Veliko, kaj ne da?

— O sprejemu gojenk v kmetijsko gospodinjstvo šolo Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani. S 15. februarjem 1919 se otvori sedemnajsti tečaj gospodinjstvene šole, ki bo z ozirom na sedanje razmere, ko so bili šolski prostori zasedeni po vojaški bolnici, trajal le sedem mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslopiju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani. Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično kuhanje, šivanje (ročno in strojno), pranje, likanje, živinoreja, mlekarstvo, vrtnarstvo itd. Gojenke se vežbajo v gospodinjstvenem knjigovodstvu ter v navnanju z bolniki in z bolno živino. Tista, ki bo sprejeta v zavod, plača mesečno za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, t. j. sploh za vse, 150 K, ali za ves tečaj 1050 K. — Vsaka gojenka mora po možnosti imeti s seboj naslednjo obleko in perilo: Vsaj eno nedeljsko obleko, dve obleki za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, tri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, štiri srajce, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, štiri kuhinjske in dva navad-

na predpasnika. Nadalje perila za posteljo: dva para rjuh in dve previeki za blazine. Če ima katera več obleke, jo tudi lahko vzame s seboj. Deklice, ki hočejo vstopiti v zavod, morajo: 1. dovršiti 16. leto; le izjemoma, v posebnem oziru se more dovoliti sprejem mlajših učenk; 2. znati čitati, pisati in računati; 3. predložiti zdravniško izpričevalo, da so zdrave; 4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške; 5. Zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu. Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško izpričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo vsaj do 1. februarja 1919 Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani. Pri sprejemu gojenk v gospodinjstvo šolo se bode oziralo po mežnosti na prošilke iz vseh slovenskih pokrajin, opomniti pa je, da je število gojenk posebno z ozirom na namen gospodinjstvene šole same le omejeno.

— Promet s plemensko govejo živino in govejo živino v gospodarske namene je bil z naredbo Narodne vlade SHS v Ljubljani, št. 205 z dne 16. decembra t. l. proglašen prostim. Edina omejitev je obstojala v tem, da se je moral nakup, oziroma odprodaja te vrste živine naznaniti zaupniku Vnovčevalnice za tisti okraj. Kakor se pa sliši, zlorabljajo nekateri zaupniki to naredbo na ta način, da zahtevajo od lastnikov take živine za dovoljenje za odprodajo po 50 K in še več od glave. To je od takih ljudi naravnost nesramno, da skušajo na tak način okoristiti in neopravičeno izrabljati naredbe Narodne vlade v svoje namene. Opozarja se, da zaupniki nimajo niti najmanjše pravice zahtevati od lastnikov živine kake odškodnine v ta namen. Lastnik je dosedaj imel le dolžnost naznaniti odprodajo ali nakup plemenske živine, nikakor pa ne prositi za dovoljenje, da sme nakupiti ali odprodati. Vsi takji brezvestni zaupniki morajo vrniti vse zneske, ki so jih neopravičeno zahtevali ob izvrševanju te naredbe. Da se prepreči nadaljna zloraba te naredbe, je Narodna vlada SHS v Ljubljani, oddelek za kmetijstvo črtala točko glede naznanila zaupniku »Vnovčevalnice za živino«, oziroma županstvu, tako da odslej ni treba nikomur več naznaniti odprodajo ali nakup plemenske živine, razven kolikor se tiče predpisov glede živinskih potnih listov, ki ostanejo še vedno v veljavi.

Razno.

* Socialni demokrat župan Dunajskega Novega Mesta. V prvi seji mestne občine Dunajskega Novega Mesta je bil izvoljen za župana nemški socialist sodr. Ant. Ofenböck. Njegov prvi namestnik je nemški nacionalec Fr. Illerth.

* Socialni demokratje zmagujejo. V Anhaltu (Nemčija) so bile te dni volitve v deželno konstituanto, pri koji so dobili večinski socialisti 22, meščanski demokratje 12 in konservativci 2 mandata. Neodvisni socialisti sploh niso kandidirali. Socialno demokratični glasovi so se povečali od leta 1912 od 46 na 58 procentov. — Na Mecklenburg-Strelitzkem je bilo izvoljenih 22 socialnih demokratov, 16 liberalcev in 3 pristaši kmečko-rokodelske zveze. — Tudi finska soc. dem. stranka je otvorila svoje delovanje. 29. t. m. je bil deželni strankin zbor. Strokovne organizacije so se obudile. Beli teror izginja.

* Brezposelnost v Nemčiji. Berlinske strokovne organizacije opažajo dan na dan, kako se veča brezposelnost. Število brezposelnih zidarjev je vzrastlo v enem tednu od 5000 na 10.000. V zadnjem tednu je lesnih delavcev brezposelnih 16.000, kovinarjev 5000. Brezposelnost se veča vsak trenutek. Mestni svet v Charlottenburgu je dovolil brezposelnim deset milijonov mark podpore.

Umetnost in književnost.

Iz gledališke pisarne. Danes zvečer ob pol 8. Sudermanova »Tiha sreča« za »A« abonement. — V petek zvečer »Tiha sreča« za »C« abonement. — V soboto po-

poldne ob 4. opera »Prodana nevesta«, izven abonementa. — V nedeljo popoldne ob pol 3. »Pogumni Tonček« izven abonementa. — Zvečer »Cornevilski zvonovi« izven abonementa. — V ponedeljek popoldne »Tiha sreča« izven abonementa. — Zvečer »Prodana nevesta« za abonement »A«.

Za Cankarjev spomenik smo prejeli: Nabrano na shodu v Škofji Loki K 10.24, Znidaršič Franc iz Trsta K 20. Denar hrani naša uprava.

— Za Cankarjev spomenik, Sodrug Hlebi je izročil 51 K, nabranih na zabavnem večeru v gostilni pri »Krajcarju«.

Za tiskovni sklad »Napreja« smo prejeli: Kovinar je daroval K 1.50, Škofjeločani pri »Novem svetu« in J. Dolenc iz Češnjice darovali K 24. Nabrano na shodu v Škofji Loki K 10.24, Franc Zahorik nabral v Zagorju ob Savi K 7, Amalijsa Križanec v Zagorju ob Savi K 5, Rožar Andrej K 1, Dolinšek Pavla 50 v. Skupaj K 49.24, prej izkazanih K 2313.48, skupaj 2362 kron 72 v. Vsem darovalcem lepa hvala!

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Peteljan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani

Aprovizacija.

Krušne komlsije bodo uradovale v petek, dne 3. januarja od 8. do pol 1. ure popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za kruh in moko. — Kdor ne pride ali ne pošlje h komisiji po karte, jih tudi na magistratu ne bode dobil, ako verjetno ne izkaže, da vsled bolezni ali kakega drugega nujnega zadržka ni mogel priti oziroma poslati h komisiji po karte.

Meso na rdeče izkaznice B. Stranke z rdečimi izkaznicami B prejmejo goveje meso v petek, dne 3. t. m. in v soboto, dne 4. t. m. v cerkvi sv. Jožefa po naslednjem redu: v petek, dne 3. t. m. od 3. do pol 4. štev. 1 do 200, od pol 4. do 4. štev. 201 do 400, od 4. do pol 5. štev. 401 do 600, od pol 5. do 5. štev. 601 do 800, od 5. do pol 6. štev. 801 do 1000. — V soboto, dne 4. t. m. popoldne od 1. do pol 2. štev. 1001 do 2100, od pol 2. do 2. štev. 1201 do 1400, od 2. do pol 3. štev. 1401 do 1600, od pol 3. do 3. štev. 1601 do 1800, od 3. do pol 4. štev. 1801 do 2000, od pol 4. do 4. štev. 2001 do 2200, od 4. do pol 5. štev. 2201 do 2400, od pol 5. do 5. štev. 2401 do konca.

Hrvaški prašič v Ljubljani. Mestna aprovizacija ljubljanska je dobila od dobavljenih prašičev iz Hrvaške večje število. Aprovizacija razdeli špeh občinstvu na nove izkaznice za mast. Pri tej priliki pa opozarjamo občinstvo, da se posluži razpisane špeha, ker za do- gledni čas ni upati, da bi bil špeh ceneji kot ga oddaja aprovizacija, oziroma se celo lahko zgodi, da ga sploh ne bo na razpolago v tolikih množinah, kakor sedaj.

Goveje meso za gostilničarje in zavode bode oddajala mestna aprovizacija v petek, dne 3. januarja od 1. do 3. popoldne v cerkvi sv. Jožefa.

Špeh za V. okraj. Stranke V. okraja prejmejo špeh na rumena nakazila za mast v petek, dne 3. t. m. na Poljanski cesti št. 15. Določen je tale red: od 8. do 9. štev. 1 do 200, od 9. do 10. štev. 201 do 400, od 10. do 11. štev. 401 do 600, popoldne od 2. do 3. štev. 601 do 800, od 3. do 4. štev. 801 do konca. Stranka dobi za vsako osebo pol kilograma špeha, kilogram stane 18 K.

Špeh za VI. okraj. Stranke VI. okraja prejmejo špeh na rumena nakazila za mast v petek, dne 3. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: od 8. do 9. štev. 1 do 170, od 9. do 10. štev. 171 do 340, od 10. do 11. štev. 341 do 510, popoldne od 2. do 3. štev. 511 do 680, od 3. do 4. štev. 681 do konca. Stranka dobi za vsako osebo pol kilograma špeha, kilogram stane 18 kron.

Aprovizacija južne železnice. Dne 2. januarja 1919. se prične razdeljevanje moke za mesec januar in sicer po sledečem redu: Četrtek 2. jan. 1919, dop. od št. 1 do 400, pop. od št. 401 do 800, petek 3. jan. dop. od št. 801 do 1200, pop. od št. 1201 do 1600, sobota 4. jan. dop. od št. 1601 do 2000, pop. od št. 2001 do 2400, ponedeljek 6. jan. dop. od št. 2401 do 2800, pop. od št. 2801 do 3200, torek 7. jan. dop. od št. 3201 do 3600, pop. od št. 3601 do 4000.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

Rezervni zaklad nad K 1,100.000.

3 1 0
4 0

brez odbitka rentnega davka.

— Ustanovljena l. 1881. —